

Κυπριακό Κέντρο Διεθνούς Ινστιτούτου Θεάτρου
Cyprus Centre of the International Theatre Institute

38, Regaena str., 1010 Nicosia, Cyprus | T + 357 2267 4920, F + 357 2268 0822
www.ccoiti.com ccoiti@cytanet.com.cy

Μήνυμα για την Παγκόσμια Ημέρα Θεάτρου 2018 – Αφρική

Were Were Liking

Δημοκρατία της Ακτής του Ελεφαντοστού

2018 - The Year of ITI

Μήνυμα για την Παγκόσμια Ημέρα Θεάτρου 2018 – Αφρική

*Were Were Liking, Δημοκρατία της Ακτήs του Ελεφαντοστού
Πολυθεματική Καλλιτέχνης*

Μια μέρα

Ένας Άνθρωπος αποφασίζει να υποβάλει στον εαυτό του ερωτήματα μπροστά σ' ένα καθρέφτη (ένα ακροατήριο)

Να εφεύρει απαντήσεις και μπροστά σ' αυτόν τον ίδιο καθρέφτη, (το ακροατήριό του)

Να κριτικάρει τον εαυτό του, να κοροϊδέψει τις δικές του ερωτήσεις και απαντήσεις

Να γελάσει ή να κλάψει μ' αυτά, δεν έχει σημασία, αλλά στο τέλος

Να χαιρετήσει και να ευλογήσει τον καθρέφτη του (το Ακροατήριό του)

Που του χάρισε αυτή τη στιγμή πόνου και ανακούφισης

Σκύβει και τον χαιρετά για να του δείξει ευγνωμοσύνη και σεβασμό...

Βαθειά μέσα του αναζητούσε την Ειρήνη,

Την ειρήνη με τον εαυτό του και με τον καθρέφτη του:

Έκανε θέατρο...

Εκείνη τη μέρα, μιλούσε...

Περιφρονώντας τα σφάλματα, τα παράδοξα και τις στρεβλώσεις του

Στιγματισμένος από τις μιμήσεις και τους μορφασμούς του

Τις μικροπρέπειές του που ασχέμυναν τον ανθρωπισμό του

Τις δολιότητες του που επέφεραν κατακλυσμούς

Μιλούσε στον εαυτό του...

Αυτοθαυμαζόμενος μέσα στα υπερβασικά του ξεσπάσματα

Μέσα στις φιλοδοξίες του για μεγαλείο, για ομορφιά,

Για μια καλύτερη ζωή, για έναν καλύτερο κόσμο

Που θα είχε κτίσει με τις ίδιες τις σκέψεις του

Που θα μπορούσε να έχει σφυρηλατήσει με τα ίδια τα χέρια του

Αν από αυτόν προς τον ίδιο τον εαυτό του μέσα στον καθρέφτη, ήθελε να το πει,

Αν αυτός ο ίδιος και ο καθρέφτης του μοιράζονταν την επιθυμία...

Αλλά το ήξερε: Αναπαριστούσε

Τον χλευασμό, αναμφίβολα της ψευδαίσθησης

Αλλά οπωσδήποτε και της πνευματικής πράξης

Της οικοδόμησης, της αναδημιουργίας του κόσμου,

Έκανε θέατρο...

Ακόμα και τσιπιλίζοντας όλες τις ελπίδες

Με τα κατηγορηματικά του λόγια και χειρονομίες

Αγωνιζόταν με λύσσα να πείσει

Πως όλα θα επιτυγχάνονταν μέσα σ' αυτό το ένα και μοναδικό βράδυ

Με τα τρελά του βλέμματα

Με τις γλυκές του λέξεις

Με το πονηρό του χαμόγελο

Με το απολαυστικό του χιούμορ

Με τα λόγια του που, είτε πληγώνοντας είτε καθησυχάζοντας

Διενεργούν μια εγχείριση για το θαύμα

Ναι, έκανε θέατρο.

Και εν γένει
Εδώ στα μέρη μας στην Αφρική
Κυρίως στο Καμιτέ¹ απ' όπου προέρχομαι
Κοροϊδεύουμε τα πάντα ακόμα και μας τους ίδιους
Χλευάζουμε τα πάντα ακόμα και στο πένθος κλαίγοντας
Χτυπούμε τη γη όταν μας απογοητεύει
Με τον Gbégbé² ή τον Bikoutsis³
Σμιλεύουμε Μάσκες τρομακτικές
Τις Glaé⁴, τις Wabélé⁵ ή τις Roniugo⁶
Για να απεικονίσουμε τις αδιάλλακτες Αρχές
Που μας επιβάλουν τους κύκλους και τους χρόνους
Και μαριονέτες που σαν εμάς
Καταλήγουν να απεικονίζουν τους Δημιουργούς τους
Και να υποτάσσουν τους χειραγωγούς τους
Επινοούμε τελετουργίες όπου ο λόγος που εκστομίζεται
Πλημμυρισμένος ρυθμικά τραγούδια και ανάσες
Ορμάει να κατακτήσει τα ιερά
Προκαλώντας χορούς σε έκσταση
Ξόρκια και εκκλήσεις προς την ευλάβεια
Αλλά κυρίως ξεσπάσματα γέλιου
Για να γιορτάσουμε τη χαρά της ζωής
Που ούτε οι αιώνες σκλαβιάς και αποικιοκρατίας
Ρατσισμού και διακρίσεων
Ούτε οι ατέλειωτες εποχές ακατονόμαστων φρικαλεοτήτων
Δεν κατάφεραν να καταπνίξουν ή να ξεριζώσουν
Στην Ψυχή του Πατέρα και της Μητέρας της Ανθρωπότητας μας
Στην Αφρική, όπως παντού στον κόσμο
Κάνουμε θέατρο

¹ Kamite: κάτοικος της Kamita, της «Γης των Μαύρων» στη κυριολεξία της ηπείρου που σήμερα ονομάζεται «Αφρική». Ο όρος Kamite αναφέρεται επίσης σε όλους τους ιθαγενείς και τους απογόνους τους που σκορπίστηκαν σε όλο τον κόσμο στη διασπορά όπως και σε όλους όσους ασκούν την αρχική θρησκεία της περιοχής αυτής.

² Gbégbé: παραδοσιακός χορός της περιοχής των Bétés, στην Ακτή του Ελεφαντοστού που χορεύεται σε δημόσιες εκδηλώσεις χαράς ή πένθους. Εκτός από όλα τα χωριά των Bétés, ο χορός αυτός εκτείνεται πέραν από τη δυτικό-κεντρική περιοχή της Ακτής του Ελεφαντοστού.

³ Bikoutsis: α) Kou: Χτυπώ, β) Si: τη γη. Ένας χορός που προέρχεται από τη φυλή Fan Beti του Νότιου Καμερούν τον οποίον αρχικά χόρευαν γυναίκες για να ζητήσουν κάτι από τη Μητέρα Γη: καλές σοδιές, καλύτερο καιρό, τη διακοπή μιας σειράς μοιραίων γεγονότων κλπ., και όπου ήταν αναγκαίο να κτυπήσουν δυνατά το έδαφος για να εισακουστούν. Στις μέρες μας, η νεολαία ολόκληρης της χώρας έχει αναβιώσει τον χορό αυτό ο οποίος έχει ταξιδέψει και πέραν από τα σύνορα της χάριν σε πολλούς διεθνείς σταρ.

⁴ Glaé: Θρησκευτικό σύστημα των φυλών Wè και Wobè της δυτικής Ακτής του Ελεφαντοστού βασισμένο στις Μάσκες. Μια ολόκληρη ιεραρχία από μάσκες, συχνά τρομακτικές, αποτελεί τον θεμέλιο λίθο όλων των πεποιθήσεων και της κοινωνικής οργάνωσης των λαών αυτών.

⁵ Wabélé: μια από τις μάσκες του θρησκευτικού συστήματος Sénoufo στη βόρεια Ακτή του Ελεφαντοστού. Με κεφάλι Ύαινας που βγάζει φωτιά από το στόμα, αντιπροσωπεύει τη γνώση και τη δύναμη. Έμβλημα του Πανεπιστημίου Félix Houphouët Boigny, πρώτου προέδρου της Ακτής του Ελεφαντοστού.

⁶ Roniugo: Άλλη μία μάσκα του θρησκευτικού συστήματος Sénoufo βασισμένη στην Poro, τη μύηση στην καρδιά των ιερών αλών, και η οποία διέπει το σύνολο της κοινωνίας τους.

Και αυτή τη ξεχωριστή χρονιά που είναι αφιερωμένη στο ΔΙΘ
Είναι μεγάλη μου τιμή και χαρά
Που εκπροσωπώ την ήπειρό μας
Για να μεταφέρω το μήνυμά της για ειρήνη
Το Μήνυμα της Ειρήνης του Θεάτρου
Γιατί αυτή η ήπειρος για την οποία λέγαμε, πριν από όχι και τόσο πολύ καιρό
Ότι ο κόσμος θα μπορούσε να τη στερηθεί
Χωρίς κανείς να αισθανθεί την παραμικρή δυσφορία ή κενό
Αναγνωρίζεται εκ νέου στον πρωταρχικό της ρόλο
Του Πατέρα και της Μητέρας της Ανθρωπότητας
Και όλος ο κόσμος συρρέει εδώ...
Αφού ο καθένας μας πάντα ελπίζει πως θα βρει την ειρήνη
Στην αγκαλιά των γονιών του, έτσι δεν είναι;

Γι' αυτό λοιπόν, το θέατρό μας, τώρα περισσότερο από ποτέ άλλοτε συγκαλεί
Και συμβουλεύει όλους τους ανθρώπους και ιδιαίτερα
Όλους όσους μοιράζονται τη θεατρική σκέψη, λόγο και δράση
Να έχουν μεγαλύτερο σεβασμό προς τους εαυτούς τους και ο ένας προς τον άλλο
Ευνοώντας τις καλύτερες ανθρωπιστικές αξίες
Με την ελπίδα να ανακτήσουμε μια καλύτερη ανθρωπότητα για τον καθένα:
Μια ανθρωπότητα που προβάλλει την ευφυΐα και την κατανόηση.
Με αυτό το κομμάτι που είναι από τα πιο αποτελεσματικά ανάμεσα στις ανθρώπινες κουλτούρες
Το ίδιο αυτό κομμάτι που σβήνει κάθε σύνορο: το θέατρο...
Ένα από τα πιο γενναιοδωρα αφού μιλά όλες τις γλώσσες,
Εμπλέκει όλους τους πολιτισμούς, αντανakλά κάθε ιδεώδες,
Εκφράζοντας μια βαθιά ενότητα ανάμεσα σε όλους τους ανθρώπους που
Μέσα από κάθε αντιπαράθεση
Ψάχνουν κυρίως να γνωριστούν καλύτερα
Και να αγαπηθούν καλύτερα, μέσα στην ειρήνη και την ηρεμία
Όταν η αναπαράσταση γίνεται συμμετοχή
Μας θυμίζει το καθήκον της δράσης που μας επιβάλλει
Η δύναμη του θεάτρου να κάνει όλους τους ανθρώπους να γελάνε και να κλαίνε μαζί
Μειώνοντας την άγνοιά τους, αυξάνοντας τις γνώσεις τους
Όστε ο άνθρωπος να ξαναγίνει ο μεγαλύτερος πλούτος του ανθρώπου

Το δικό μας θέατρο προτείνει να επανεξετάσουμε και να επαναξιολογήσουμε εις βάθος
Όλες αυτές τις ανθρωπιστικές αρχές, όλες αυτές τις υψηλές αρετές
Όλες αυτές τις ιδέες της ειρήνης και της φιλίας μεταξύ των λαών
Που τόσο επαινεί η UNESCO
Για να τις μετενσαρκώσουμε στις σκηνές που δημιουργούμε σήμερα
Όστε αυτές οι ιδέες και αυτές οι αρχές να ξαναγίνουν μια απαραίτητη ανάγκη
Και μια βαθειά σκέψη πρωτ' απ' όλα των ίδιων των δημιουργών του θεάτρου
Που θα μπορούν έπειτα να τις μοιραστούν καλύτερα με τους θεατές τους.

Να γιατί η τελευταία μας θεατρική δημιουργία με τίτλο: «Το Δέντρο του Θεού» καταπιάνεται ξανά με τις συμβουλές των Kindack⁷, Ngo Biyong Bi Kuban⁸, και ο δάσκαλός μας, λέει το εξής:

«Ο Θεός είναι σαν ένα Μεγάλο Δέντρο

Του οποίου ο καθένας δεν μπορεί παρά να διακρίνει μόνο μια πτυχή κάθε φορά
Αναλόγως της οπτικής γωνίας στην οποία βρίσκεται:

Αυτός που πετάει πάνω από το δέντρο δε θα μπορεί να δει παρά μόνο το φύλλωμα

Και κάποια εποχικά φρούτα και ανθούς

Αυτός που ζει κάτω απ' τη γη θα γνωρίζει περισσότερα για τις ρίζες

Όσοι ακουμπούν στο δέντρο θα το αναγνωρίσουν

Από την αίσθηση στην πλάτη τους.

Αυτοί που έρχονται από τα τέσσερα σημεία του ορίζοντα

Θα δουν τις πτυχές στις οποίες οι απέναντι δεν έχουν κατ' ανάγκη πρόσβαση

Ορισμένοι προνομιούχοι θα διακρίνουν το μουσικό

Μεταξύ του φλοιού και του ξυλοπολτού

Και άλλοι ακόμα την ενδόμυχη γνώση στο μεδούλι του δέντρου

Όμως, όποια κι αν είναι η αντίληψη του καθενός,

Επιφανειακή ή εις βάθος

Κανείς δεν μπορεί ποτέ να βρεθεί σε μια οπτική γωνία από την οποία

Θα μπορεί να διακρίνει ταυτόχρονα όλες τις πτυχές

Εκτός κι αν γίνει ο ίδιος αυτό το θεϊκό δέντρο!

Μα τότε, θα συνεχίσουμε να είμαστε άνθρωποι;

Είθε όλα τα θέατρα του κόσμου να δείχνουν ανεκτικότητα και αποδοχή το ένα στο άλλο

Όστε να υπηρετούν καλύτερα τον παγκόσμιο στόχο του ΔΙΘ

Όστε επιτέλους σ' αυτή την 70^η επέτειο

Να υπάρξει περισσότερη ειρήνη στον κόσμο

Με ισχυρή συμμετοχή του Θεάτρου...

Μετάφραση από τη γαλλική: Γιόλα Κλείτου

⁷ Kindack: στην κυριολεξία «Η Δασκάλα των Συμβουλών» τίτλος που δίνεται στις Γυναίκες που ηγούνται μιας Μητριαρχικής Φυλής. Γυναίκες που έχουν φθάσει σε ένα επίπεδο σοφίας αφού έχουν μνηθεί στο θρησκευτικό σύστημα Mboc ή στο Mbog, της περιοχής Bassa, στο κέντρο του Καμερούν και αντιστοιχεί στον τίτλο Mbomboc που είναι μόνο για άντρες.

⁸ Ngo Biyong Bi Kuban: Κορίτσι του Biyong, Γιου του Kuban. Έτσι ονομάζεται η γιαγιά μου, που με μύησε, μία από τις τελευταίες κατόχους της γνώσης "ΚΙ-ΥΙ Mboc" από την οποία έλαβα το καθήκον της μετάδοσης προς το οποίο μοχθώ εδώ και πάνω από τρεις δεκαετίες.

Βιογραφικό Σημείωμα – Were Were Liking, Δημοκρατία της Ακτής του Ελεφαντοστού

Η Were Were-Liking Gnero γεννήθηκε την 1^η Μαΐου το 1950 στην πόλη Bondé στο Καμερούν. Είναι πολυθεματική καλλιτέχνης και από το 1978 ζει στην Ακτή του Ελεφαντοστού. Συγγραφέας με 30 (τριάντα) περίπου εκδομένους τίτλους στο ενεργητικό της από μυθιστορήματα μέχρι θεατρικά έργα, διηγήματα, δοκίμια, βιβλία τέχνης και ποιητικές συλλογές. Ζωγράφος από το 1968 με πολυάριθμες εκθέσεις σε ολόκληρο τον κόσμο. Δραματογράφος, πρωτοποριακή μαριονετίστα και σκηνοθέτιδα πολλών σπουδαίων θεατρικών «νωπογραφιών» που χαρακτηρίζονται στο σύνολό τους ως Αφρικανικές όπερες, πολλές από τις οποίες έχουν περιοδεύσει ανά τον κόσμο. Ηθοποιός στο θέατρο και τον κινηματογράφο και τραγουδίστρια της μουσικής ραπ.

Ως Ερευνήτρια των Παραδοσιακών Παιδαγωγικών Τεχνικών του Πανεπιστημίου Abidjan (ILENA) από το 1979 ως το 1985, συμμετείχε στην επανάσταση του τελετουργικού θεάτρου και ξεκίνησε την καλλιτεχνική ομάδα Ki-Yi Mbock βάσει των εμπειριών της στον τομέα αυτό. Ανέπτυξε ένα εξειδικευμένο σύστημα κατάρτισης εμπνευσμένο από αφρικανικές μυθίες που της επιτρέπει να προσεγγίζει εκατοντάδες νέους ανθρώπους σε δύσκολες συνθήκες και να τους επανενσωματώνει κατά τρόπο ευνοϊκό και ως πρωτοπόρους στην κοινωνία. Η δραστηριότητα αυτή της χάρισε το βραβείο Prince Claus «Ήρωας της Πόλης» το 2000. Το 2001 ίδρυσε και από τότε ασχολείται με το Παναφρικανικό Ίδρυμα Ki-Yi το οποίο επιδιώκει την ενθάρρυνση της δημιουργικότητας των νέων με στόχο την προσωπική τους ανάπτυξη μέσα από την κουλτούρα.

Η σκληρή της δουλειά σε πολλαπλούς τομείς έχει αναγνωριστεί με την απονομή πολυάριθμων βραβείων όπως τα βραβεία Arletty από τη Γαλλία, René Praile από το Βέλγιο, και Fonlon Nichols από το Πανεπιστήμιο της Αλμπέρτα στον Καναδά. Επίσης χρίστηκε Ιππότης των Γαλλικών Τεχνών και Γραμμάτων (Chevalier des Arts et Lettres Françaises), και έλαβε την Ανώτερη Διάκριση του Τάγματος της Λεγεώνας της Τιμής της Ακτής του Ελεφαντοστού. Ήταν Μέλος του Ανώτατου Συμβουλίου Γαλλοφωνίας από το 1997 μέχρι το 2003 και έλαβε το βραβείο Noma 2005 και το βραβείο του Βιβλίου της Χρονιάς 2007 για το μυθιστόρημά της *Ακρωτηριασμένη Μνήμη (La Mémoire Amputée)*. Είναι μόνιμο μέλος της Ακαδημίας Επιστημών, Τεχνών και Πολιτισμών της Αφρικής και της Αφρικανικής Διασποράς στην Ακτή του Ελεφαντοστού.

Μετάφραση από τη γαλλική: Γιόλα Κλείου